

Sisällys

MUISTIN MARGINAALEISTA

Polkuja sodan kokemushistoriaan Lapissa 11

Hanna-Leena Määttä, Outi Autti ja Päivi Magga

OSA 1: Kun sota jäi meihin

MUISTOT LAPIN SODAN AIKAISISTA EVAKKOKOKEMUKSISTA POHJANMAALLA 47

Saara Intonen

”KYLLÄ RUOTTISSA OLI HYÄ.”

Tornionlaaksolaisten evakuointi Lapin sodasta syksyllä 1944

ja evakkokokemukset Ruotsissa 74

Matti Enbuske

Katsaus: Lapinlehmä. Pohjoisen sitkeä selviytyjä 103

Päivi Soppela, Outi Autti, Nuccio Mazzullo ja Ilmari Leppihalme

KERROTTUNA PERITTY SOTA

Sota-aika Vuotson seudun porosaamelaisten muisteluksissa 113

Päivi Magga

Katsaus: Kesken jäänyt suru. Saamelaisten kadonneet hautapaikat
evakkopaikkakunnilla 143

Erva Niittyvuopio

LÄHTÖ OLIKIN LOPULLINEN

Sallalaissuvun evakkokokemukset 150

Tuija Hautala-Hirvioja

KOTI KÄMMENELLÄ

Kodin rakentuminen elämän mittaisen evakon aikana 173

Outi Autti ja Valma Ahola

SODALLA ON NAISEN KEHO

Ylisukupolvinen kipu ja tunnelma Johanna Laitilan Lilium regalessa 200

Jasmin Flinkman

”KU VAIN PÄÄSI SUOHJAAN, SE OLI SE AJATUS.”

Lapin sota ja evakko osana lappilaista kulttuuriperintöä 226

Helena Ruotsala

Katsaus: ”Lapin tyttäriltä riisuttiin kainous”

Muistin hauraus ja vaietut kokemukset evakkokertomuksissa 250

Outi Autti ja Saara Intonen

OSA 2: Ylirajainen sota

”SAKSALAISAJAN” LOPPUNÄYTÖS SAAMENMAALLA

Saamelaisten evakointi syksyllä 1944 Suomessa ja Norjassa 261

Veli-Pekka Lehtola

Katsaus: Neuvostopartisaanien tuhotöiden synkkä historia 290

Kirsi Laurén

SOTAVUOSIEN RUOKAHISTORIAA SUOMEN POHJOISIMMALLA

RAJASEUDULLA 298

Ritva Kylli

TÄSTÄ OLI KERROTTAVA

Kveenikirjailija Alf Nilsen-Børsskog aikaistodistajana 323

Anitta Viinikka-Kallinen

SODAN JÄLJET POHJOISEN RAJASEUDUN LAPISSA

Mirjam Kälkäjän ja Kirsti Palton romaanit kulttuurisena muistina 352

Hanna-Leena Määttä

LAPIN EVAKOT RUOTSALAISTEN MUISTOISSA 376

Seija Jalagin

VASTARINTAA JA YLIRAJAISTA RAKKAUTTA

Saksalaiset ja nuoret suomalaiset sodanjälkeisissä Lapin sotaa kuvaavissa

nuorisoromaaneissa 399

Raita Merivirta

OSA 3: Kulttuurien muutos ja muistin paikat

VIIDEN VUODEN TYÖVOIMAPULA

Lapin metsätyöt ja työvoima toisen maailmansodan aikana 425

Niko Hänninen

Muisteluteksti: Härmän isännät savotassa Kivalossa 1943–1944 452

Veikko Kerätär

Muisteluteksti: Sotavangit metsätöissä jatkosodan aikana 454

Veikko Kerätär

Katsaus: Sotavangit Pohjois-Suomen maataloilla ja metsätöissä 456

Outi Autti

PALUU MENETETTYYN

Paikkasuhteen jälleenrakennusta Lapin sodan jälkeen 463

Outi Autti

Katsaus: Lapin sota – kolttasaamelaisten viimeinen evakko ja uudelleenasettaminen 488

Sonja Tanhua

Katsaus: Äitiys- ja lastenneuvolatoiminnan rakentaminen sodasta toipuvassa Lapissa 498

Jenni Räikkönen

TEUVO TUOMIVAARAN MONET EVAKOT

Taiteilijaksi sodanjälkeisessä Lapissa 513

Anniina Koivurova

OPERAATIO OIKEUSMINISTERIÖ, ELI KUINKA SODAN KÄYNEISTÄ MIEHISTÄ TULI KANSALAISTOTTELEMATTOMIA 534

Tapio Nykänen

LAPIN SODAN ARKISTOLÄHTEISTÄ KANSALLISARKISTON KOKOELMISSA 557

Raija Ylönen-Peltonen

Kiitokset 580

Kirjoittajat 581

Abstraktit 587

Asiahakemisto 589

Henkilö- ja paikannimihakemisto 591